

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.I.440/2008/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. év szeptember hó 30. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

v é g z é s t :

A különösen nagy kárt okozó csalás büntette és más bűncselekmények miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntető ügyben az **I. rendű** és a **II. rendű terhelt védője** által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálv a Csongrád Megyei Bíróság 2.B.358/2005/155. számú, valamint a Szegedi Ítéltábla Bf.II.32/2007/38. számú ítéletét az I. és II. rendű terheltre vonatkozó részében hatályában fenntartja.

Felhívja a Csongrád Megyei Bíróságot a Be. 570. §-a szerinti különleges eljárás lefolytatására.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványok előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Csongrád Megyei Bíróság a 2006. október 17. napján kelt 2. B. 358/2005/155. számú ítéletével az I. r. terheltet bűnösnek mondta ki

- társtettesként, folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett, különösen nagy kárt okozó csalás bűntettében,
- 7 rb. üzletszerűen elkövetett, jelentős kárt okozó csalás bűntettében, melyből 6 rb. folytatólagosan elkövetett,
- 4 rb. üzletszerűen elkövetett, nagyobb kárt okozó csalás bűntettében, melyből 2 rb. társtettesként elkövetett,
- 2 rb. csalás bűntettében, melyből 1 rb. folytatólagosan elkövetett,
- 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségében, melyből 1 rb. folytatólagosan elkövetett.

A II. r. terheltet ugyanezen ítéletében a bíróság bűnösnek mondta ki

- társtettesként, folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett, különösen nagy kárt okozó csalás bűntettében,
- 7 rb. társtettesként, üzletszerűen elkövetett, jelentős kárt okozó csalás bűntettében, melyből 6 rb. folytatólagosan elkövetett,
- 4 rb. társtettesként, üzletszerűen elkövetett, nagyobb kárt okozó csalás bűntettében, melyből 2 rb. folytatólagosan elkövetett.

Ezért - halmazati büntetésül - az I. r. terheltet kilenc év hat hónapi fegyházbüntetésre és tíz évi közügyektől eltiltásra; a II. r. terheltet nyolc év hat hónapi fegyházbüntetésre és kilenc évi közügyektől eltiltásra ítélte, a feltételes szabadság kedvezményéből mindkét terheltet kizárva.

A terhükre megállapított bűncselekményekkel kapcsolatos ítéleti tényállás lényege a következő:

- Az I. r. terhelt - a vele szerződő pénzintézeteket tévedésbe ejtve - hamis munkáltatói igazolások felhasználásával az M. Rt. sértettől 2002. január 23-án 1.900.000 forint, míg a R. L. Rt. sértettől 2002. november 12. napján 1.500.000 forint kölcsönt vett fel. A kölcsönöket azonban nem fizette vissza, és a visszafizetés már azok felvételekor sem állt szándékában. E cselekményeit a továbbiakkal együtt rendszeres haszonszerzésre törekedve követte el.

- az I. r. terhelt 2002. október 14. napján - az ügy VIII. r. terheltjével együtt - megvásárolta a P. Kft-t, és a társasági szerződés módosításával a kft. önálló képviselőre jogosult ügyvezetője lett. Ennek felhasználásával az I. r. terhelt a II. r. terhelttel, valamint az ügy III. r. terheltjével bűnszervezetet hozott létre. Céljuk rendszeres haszonszerzésre törekedve az volt, hogy a P. Kft. nevében a feketepiacon könnyen értékesíthető termékeket gyártó, illetve forgalmazó gazdasági társaságokat

tévedésbe ejtve tőlük árut szerezzenek meg anélkül, hogy azok ellenértékét kiegyenlítenék. Megállapodtak abban, hogy a nekik szállító társaságok bizalmának elnyerése érdekében a megrendelt áruk ellenértékét a kezdetben kiegyenlítik; majd az így megszerzett bizalommal visszaélve a későbbiekben halasztott fizetést kötnek ki, és az áruk feketepiacon történő értékesítéséből befolyó bevételt megtartják.

A bűnszervezet keretén belül az I. r. terhelte biztosította a kft. napi működését, látta el utasításokkal a társaság felvett alkalmazottait, ezen túl ő kötötte meg a sértettekkel a kft. nevében a szerződéseket. A II. r. terhelte a kft. területi képviselőin keresztül irányította a rendeléseket, és az ő feladata volt a beszerzett áru feketepiacon történő értékesítése. Az ügy III. r. terhelte pedig biztosította a kft. működéséhez az irodai felszerelést, tanácsokkal látta el az I. r. terhelte, megválaszolta a kft. alkalmazottai által feltett kérdéseket, illetve segítségükre volt a működéssel kapcsolatos problémáik megoldásában.

A kft. alkalmazottai előtt a II. r. és a III. r. terhelte álnéven szerepelt.

A nekik szállító és az áruk ellenértékét követelő gazdasági társaságoknak a kft. alkalmazottai az I. r. terhelte utasítására azt a felvilágosítást adták, hogy azok, akiknek a kft. az árut továbbértékesítette, nem fizetnek, ezért nem tudnak ők sem eleget tenni fizetési kötelezettségüknek. A kft. alkalmazottainak nem volt tudomása a valós helyzetről.

Tevékenységük fedezése érdekében a terheltek azt a látszatot keltették, mintha az általuk ismeretlen személyeknek eladott árut a budapesti székhelyű Kft-nek értékesítették volna. Az I. r. terhelte a kft. könyvelőjének erről 45 valótlan tartalmú számlát is átadott azzal, hogy azokat a könyvelésbe állítsa be; azokon összesen 130.940.168 forint értékű áru szerepelt. Tényleges gazdasági kapcsolat azonban a két kft. között nem volt.

A terheltek ily módon

- a B. Kft. sértettnek az általa 2002. decemberében három alkalommal szállított áru kapcsán összesen 6.063.251 forint,
- a V. Rt. sértettnek a 2003. január 9. és március 11. között 16 tételben leszállított áru kapcsán összesen 63.975.512 forint,
- H. J. sértettnek az általa 2003. februárjában négy alkalommal leszállított áru kapcsán 3.033.543 forint,
- az Ó. Rt. sértettnek a 2003. január 31. és február 11. napja között három alkalommal szállított áru kapcsán 24.202.738 forint,

- a M. Kft. sértettnek a 2003. január 17-én szállított áru kapcsán 1.644.410 forint,
- a K. Rt. sértettnek a 2003. márciusában két alkalommal szállított áru kapcsán 1.685.063 forint,
- az A. Kft. sértettnek a 2002. december 23-án, majd 2003. január 9-én leszállított áru kapcsán 2.959.990 forint,
- az E. Kft. sértettnek a 2003. január 27. és február 12. között négy alkalommal szállított áru kapcsán 509.040 forint,
- a B. Kft. sértettnek a 2003. március 19-én szállított áru kapcsán 5.473.569 forint,
- a G. Kft. sértettnek a 2003. február 27. és március 3. napján szállított áru kapcsán 4.816.070 forint,
- a B. Kft. sértettnek a 2003. január 6-án szállított áru kapcsán 1.500.000 forint kárt okoztak.
- A terheltek ezen túl nem fizették ki a Kft. nevében a F. Rt. sértettől bérbevett ingatlan 2002. decembere és 2003. áprilisa közötti időre esedékes bérleti díját, és ezzel a sértettnek 2.391.604 forint kárt okoztak.
- Az I. r. terhelte ezt meghaladóan nem egyenlítette ki M. A. sértettnek a tőle 2002. novemberében rendelt és leszállított reklámtábla ellenértékét, és ezzel neki 66.200 forint kárt okozott;
- továbbá nem egyenlítette ki a C. Kft. sértettől 2005 novemberében bérbe vett vízautomata bérleti díját, illetve a tőlük rendelt víz ellenértékét; az ezen sértettnek okozott kár mértéke 113.949 forint.
-

E cselekményekkel a terheltek az általuk létrehozott bűnszervezet keretében a sértetteknek összesen 118.410.999 forint kárt okoztak.

Az első fokú ítélet indokolása szerint az I. r. és II. r., valamint a III. r. terheltek a bűncselekményeket bűnszervezetben követték el, ezért a büntetés kiszabása során a bíróság velük szemben alkalmazta a Btk. 98. § (1) bekezdését.

Az első fokú határozat ellen az ügyész az I. és II. r. terhelte terhére súlyosításért; a terheltek és a védők részben a terheltek felmentése, részben a büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést.

A Szegedi Ítéltábla a 2007. április 12. napján kelt Bf.II.32/2007/38. számú ítéletével felülbírált az első fokú határozatot. Ennek során azt az I. r. és a II. r. terhelte vonatkozóan akként változtatta meg, hogy a büntetést velük szemben bűnszervezetben elkövetett bűncselekmények miatt tekintette

kiszabottnak, egyebekben a minősítésre és a büntetésre vonatkozó rendelkezéseket helybenhagyta.

Az első fokú ítéletben rögzített történeti tényállást kiegészítetve megjelölte az egyes bűncselekmények elkövetésének helyét, illetve az H. J. sértettnek okozott kár összegét 674.285 forintra, a M. Kft. sértettnek okozott kár összegét pedig 1.664.410 forintra helyesbítette.

A jogerős ítéletek ellen az I. r. terhelt és a II. r. terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Az I. r. terhelt védője indítványát a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának első fordulatra alapozta, megítélése szerint ugyanis az eljáró bíróság tévesen minősítették a védenca terhére megállapított bűncselekményeket bünszervezetben elkövetettnek, és ezért törvénysértő büntetést szabtak ki vele szemben.

Az indítványt azzal indokolta, hogy a bünszervezetben elkövetés törvényei feltételei közül több nem volt a védenca terhére megállapítható. Így nem helytálló az az ítéleti megállapítás, mely szerint a P. Kft. megalapításának célja bűncselekmények elkövetése volt. Az I. r. terhelt ekkor még nem is ismerte a III. r. terheltet, aki álláspontja szerint egyébként sem vett részt a cselekmények elkövetésében; az elkövetéshez nyújtott segítsége pedig nem merítette ki a bűnsegély kritériumait. Így hiányzik a bünszervezet személyi feltétele: a legalább három fő.

Az indítványozó szerint hiányzik a törvényi feltételek közül a hosszabb idő is; abból kiindulva, hogy a bírói gyakorlat szerint a folytatólagosság megállapításához szükséges rövid időköz legfeljebb három hónap lehet, az a négy-öt hónapos elkövetési idő, amely alatt a megállapított bűncselekmények megvalósultak, álláspontja szerint nem tekinthető hosszabb időnek.

A védő azt is vitatta, hogy a terheltek szervezett módon, összehangoltan működtek; álláspontja szerint ezt az ítéleti tényállás nem támasztotta alá, így a bünszervezet további törvényi feltétele is hiányzik.

Az indítvány szerint egyébként sem nyert bizonyítást, hogy az I. r. terheltnek tudomása lett volna arról, miszerint a beszerzett árut a II. r. terhelt a feketepiacon értékesítette, illetve az sem, hogy társa az áruk ellenértékét neki nem fogja kifizetni, és így ő nem tudja azt a neki szállító gazdasági társaságoknak továbbítani.

Indítványa arra irányult, hogy a Legfelsőbb Bíróság változtassa meg a megtámadott határozatokat, mellőzze a büntetés bünszervezetben

elkövetett bűncselekmények miatt történő kiszabását és enyhítse a szabadságvesztést.

A II. r. terhelt védője felülvizsgálati indítványát a Be. 405. § (1) bekezdés b) pontjára alapozta; ténylegesen azonban maga is a bűnszervezetben történt bűnelkövetés megállapíthatóságát vitatta.

Álláspontja szerint a hosszabb időre szervezettség a terheltek terhére rótt bűncselekmények kapcsán nem nyert bizonyítást. Hivatkozott arra is, hogy a bűnszervezet megállapíthatóságának további feltétele, amely szerint annak tagjai a feladatokat megosztják, előzetes tervezést és bizonyos fokú irányítást feltételez; ennek megállapítása ugyancsak nem indokolt az elbírált vagyon elleni bűncselekmények kapcsán. Megítélése szerint ugyanis a jogalkotó a bűnszervezet kodifikálásával az ennél nagyobb tárgyi súlyú bűncselekmények elkövetőivel szemben kívánt büntetőjogi védelmet nyújtani.

Indítványa ugyancsak a bűnszervezetben történő elkövetés megállapításának mellőzésére irányult.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati kérelmeket a tényállást támadó részükben a törvényben kizártnak, egyebekben alaptalannak ítélte meg (BF.1260/2008.). Álláspontja szerint a terheltek tevékenysége jól elkülöníthető, összehangolt és szervezett volt, és pontosan illeszkedett egymáshoz. Az elkövetés időtartama is megfelelt a törvény által megkívánt hosszabb időnek. Így az eljáró bíróságok nem sértettek anyagi jogszabályt sem a cselekmények minősítése, sem a büntetés kiszabása során. Ezért a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt.

A nyilvános ülésen az indítványozók és a legfőbb ügyész képviselője fenntartotta az írásban kifejtetteket; az I. r. terhelt védője azonban azt annyiban helyesbítette, hogy a P. Kft-t védenca nem alapította, hanem megvásárolta, míg a II. r. terhelt védője a felülvizsgálat alapjaként megjelölt jogszabályhelyben szereplő elírást helyesbítette a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára.

A felülvizsgálati indítványok a tényállást támadó részükben kizártak, egyebekben pedig nem megalapozottak.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó; az a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

E tilalom ellenére az I. r. terhelt védője az irányadó tényállást támadta akkor, amikor arra hivatkozott, hogy nem helytálló az az

ítéleti megállapítás, miszerint a P. Kft. megszerzésének célja bűncselekmények elkövetése volt, illetve az I. r. terhelt ekkor még nem is ismerte a III. r. terheltet, aki egyébként sem vett részt az elkövetésben. A tényállást támadta azzal is, amikor arra utalt, hogy nem nyert bizonyítást, miszerint védencének tudomása lett volna a beszerzett áruk feketepiacon történő értékesítéséről.

A II. r. terhelt védője indítványában az ugyancsak az irányadó tényállásban megállapított tényeket vitatta, amikor arra hivatkozott, hogy a bűnszervezetben történő elkövetés további feltétele, a feladatok megosztása nem nyert bizonyítást.

Így az indítványok ezen részét a Legfelsőbb Bíróságnak nem állt módjában érdemben értékelni.

A bűnszervezetben elkövetésre vonatkozóan levont ítéleti következtetéseket vitató védői álláspontok pedig nem helytállóak.

A bűnszervezet törvényi feltételei közül a hosszabb időre szervezettség kapcsán a Legfelsőbb Bíróság a Bfv.I.1096/2006/19. számú határozatában (BH 1986/6/139.) részletesen kifejtette: ez a törvényi követelmény nem csupán a szervezet tényleges fennállásának, működésének és az elkövetett bűncselekményeknek az időtartamára utal; figyelembe kell venni a jövőben elkövetni szándékolt bűncselekményeket is. A bűnszervezet létének nem törvényi előfeltétele akár egyetlen bűncselekmény elkövetése vagy megkísérlése sem. A fogalom része a szervezeti cél, és nem a bűncselekmények megvalósulása. Amennyiben a bűnszervezet a törvényben meghatározott cél érdekében létrejött, az annak keretében megvalósított egyetlen bűncselekményt is bűnszervezetben elkövetettként kell értékelni.

Ez irányadó a védők azon álláspontja kapcsán is, mely szerint a négy-öt hónapos elkövetési időköz nem tekinthető hosszabb időnek. A terhelték az általuk létrehozott csoport működésének négy hónapos időtartama alatt számos bűncselekményt elkövettek. Már önmagában emiatt sem lehetne arra következtetni, hogy a szervezetet rövid időre, bűncselekmények eseti vagy alkalomszerű elkövetésére hozták létre.

Ráadásul - a védők által kifejtettekkel szemben - a tényállásban írtak szerinti munkamegosztás is a bűnszervezet fennállását igazolta.

A Legfelsőbb Bíróság 4/2005. számú Büntető jogegységi határozata szerint a bűnszervezetben elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki eseti jelleggel akár egyetlen bűncselekményt tettesként vagy részesként megvalósított. Az összehangolt működés tartalmát tekintve nem más, mint a benne cselekvő személyek egymást erősítő

hatása. Ennek pedig nem feltétele a bünszervezetben cselekvők közvetlen kapcsolata, még a más cselekvők kilétének konkrét ismerete sem. Az irányadó tényállás ehhez képest konkrétan megjelöli a terheltek részfeladatait, és kifejti a működésük összehangoltságát igazoló tényeket is.

Téves a II. r. terhelte védőjének az az álláspontja is, mely szerint a bünszervezet kodifikálásával a jogalkotó az ügyben elbíraltaknál jelentősebb - elsősorban nem vagyoni jellegű - bűncselekmények elkövetőivel szemben kívánt fokozott büntetőjogi védelmet nyújtani.

A törvény nem jelöli meg, hogy milyen típusú bűncselekmények elkövetőivel szemben kell alkalmazni a súlyosabb szankciókat; a bünszervezet fogalmánál csupán azt a feltételt szabja, hogy a csoport céljának öt évi vagy ezt meghaladó tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetésére kell irányulnia. Ebből kétségtelenül kiolvasható: valóban jelentősebb tárgyi súlyú bűncselekmények elkövetői vonhatók ebbe a körbe, ez azonban nem a bűncselekmények típusában, hanem a büntetési tétel mértékében jelenik meg.

Ennek a törvényi feltételnek az ügyben elbíralt bűncselekmények megfelelnek.

Ráadásul - bár nem törvényi feltétel - tipikusnak mondható, hogy a bünszervezetek azonos típusú, és gyakran vagyon elleni bűncselekmények elkövetésére jönnek létre.

Mindezekre figyelemmel az eljáró bíróságok a büntető anyagi jogszabályok sérelme nélkül minősítették a terheltek által elkövetett bűncselekményeket, és a bünszervezetben elkövetés megállapítása is törvényes volt. Nem sértették meg a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt eljárási szabályokat sem.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

Észlelte azonban, hogy a Btk. 77/B. §-ban foglaltak ellenére sem az első, sem a másodfokú bíróság nem rendelt el a bűncselekmények elkövetéséből eredő, az elkövetés során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra vagyonelkobzást, és annak mellőzését sem indokolta meg.

Ezért a Be. 419. § (1) bekezdésére, valamint a 385. §-ra figyelemmel a 75. § (4) bekezdése alapján az első fokon eljáró bíróságot a Be. 570. §-a szerinti különleges eljárás lefolytatására hívta fel.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2008. szeptember 30.

Dr. Édes Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészár Róza s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok AIné